

## Europaklubbens resa till Finland 31 maj – 4 juni 2023.

Vi var en grupp på 26 personer som reste med buss till Stockholm, båt till Åbo, buss vidare till Vasa, övernattnig 3 nätter, buss till Tammerfors, 1 övernattnig, buss till Tavastehus och vidare till Helsingfors, båt till Stockholm och buss till Västerås. Styrelsen har i samarbete med Resekompaniet i Eskilstuna tagit fram ett reseprogram.

Resekompaniet har på ett utmärkt sätt sytt ihop hela resan och allt "inclusive". De fem studiebesöken, kärnkraftverk, skola, kommun, parti och Vasabladet arrangerades av styrelsen.

Mikael Henriksson, Håbo Buss, vår utmärkta chaufför. Vi hade en fantastisk reseledare Leena Immonen, som bjöd på sitt Finland och sig själv på ett mycket trevligt sätt.

Varje dag skrevs en dagbok om våra aktiviteter, Bengt, Richard, Hans, Nina, Jan och Kicki höll i pennan varsin dag.



## Dag 2 Onsdag 31 maj, första dagen i Finland: Åbo- Olkiluoto- Vasa

### Ankomst till Åbo

På morgonen anlände vi med färja från Stockholm till Åbo (Turku). Där möttes vi av vår reseledare, guide mm, Leena Immonen, Saari Tours. Vår abonnerade buss tog oss först till frukost på Hotel Kakola . Detta var tidigare ett beryktat fängelse, Kakola.



**Olkiluoto Kärnkraftverk**, ägt av TVO, Teollisuuden Voima Oyj, beläget på en halvö c:a 11 mil norr om Åbo. Kraftverket har ett besökscentrum öppet för besökare.

Där registrerade vi oss med våra passuppgifter och togs om hand av Elina Lehtonen och en kunnig svensktalande värd, Anne Niemi. I besökscentrets auditorium fick vi en ingående presentation av kärnkraftverket och tillhörande anläggningar och fick tillfälle att ställa frågor. De hade också fått från oss en lista med ganska ingående frågor, vilka Anne hade kollat igenom och flertalet besvarades informativt och välvilligt.

TVO har två stora ägare, Phojolan Voima och Fortum, samt några andra med mindre ägarandel. Kraftverket har tre kärnkraftsaggregat, kallade OL1, OL2 och OL3, alla med lättvattenreaktorer. OL1 och OL2 är identiska och av typen med kokarreaktorer, BWR, Boiling Water Reactor. Vår värd vid besöket hade arbetat där under många år och var mycket erfaren och kunnig. Dessa aggregat har varit i framgångsrik drift under mer än 40 år. De har förnyats och återkommande uppgraderats till högre uteffekt, nu 890 MW vardera, och är i full drift.

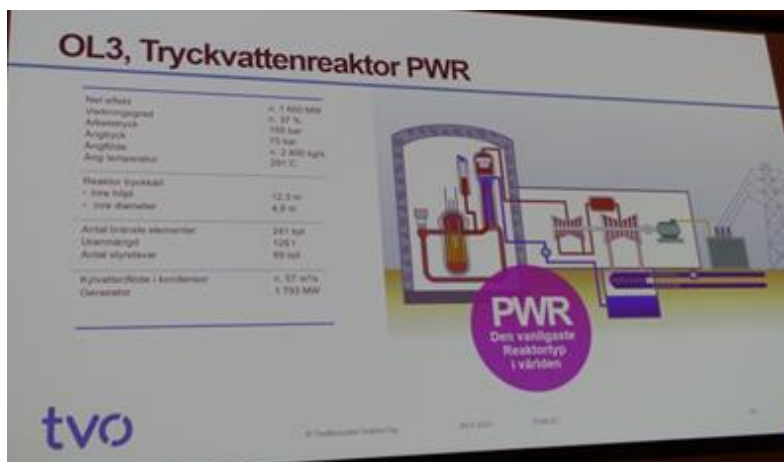




Huvudleverantör var svenska ASEA-Atom (senare ombildat till Westinghouse Electric) och finska Strömberg svarade för stor del av elutrustningen. OL1 och OL2 är jämförbara med Forsmark 1 och 2 i Uppland. Det senaste tillskottet, OL3, är större och av en annan typ, Tryckvattenreaktor, PWR, Pressurised Water Reactor. Kärnkraftreaktorn är fransk konstruktion från företaget Areva med ångturbin och elgenerator mm från tyska Siemens. Utförandet kallas också för EPR, European Pressurized Water Reactor. Det är till effekten, 1600 MW, den största reaktorn i Europa.

Färdigställandet av OL3 har drabbats av upprepade förseningar på totalt nästan 14 år. Det franska bolaget Areva har ombildats och nu står det statliga franska elkraftbolaget EDF, Electricité de France bakom kärnreaktordelen i projektet, medan Siemens svarar för turbin- och elkraftsdelen.

(EDF ansvarar för hela Frankrikes elkraftssystem inklusive elproduktion, överföring och distribution i en slags monopolställning. EDF har tydligen också konstruktions- och byggverksamhet även utanför Frankrike.) OL3 togs i kommersiell drift med full effekt under våren 2023. Man ser fram emot elproduktion under 60 år framåt. Då färdigställandet drog ut i tiden innebar det bl.a. att en del kunnig personal hann gå i pension under tiden, men det har hanterats bra. Man kan beundra personalens och ledningens uthållighet och förmåga att genomföra detta projekt. Man säger sig ha bra tillgång på kompetent personal också fortsättningsvis.



I anslutning till kärnkraftverket har man mellanlager för radioaktivt använt kärnbränsle samt slutförvar av detta nere i berggrunden. Bränslet innesluts in i kapslar av koppar och stål på samma sätt som sker i Sverige. Ett bolag Posiva, ägt av TVO och Fortum svarar för detta.

Vi togs med på en guddad tur med vår buss från besökscentret och runt på det stora kraftverksområdet. Vid denna tur ingen fotografering. Efter detta fick vi besöka utställningen med modeller, informationstavlor, och kopior i verklig storlek av bränsleelement, förvaringskapsel mm.





Vid den vidare bussfärden kunde vi se de stora elledningarna som för ut elkraften från verket.



### Mot Vasa (Vaasa)

Ståndsmässig lunch intogs på den ståtliga Vuojoki Herrgård. Huvudbyggnaden byggdes på 1800-talet för ägarfamiljen Björkenheim. Verksamheten bedrivs numera av en stiftelse med, bl.a. Euraåminne kommun. Mycket välsmakande mat med lokalt producerade råvaror. Som en härlig överraskning bjöd vår finska reseledare Leena oss på lunchmusik på gårdens fina flygel. Tre små stycken av Jean Sibelius framfördes till vår förtjusning: Aspen, Björken, och Granen. Resan med buss fortsatte till Vasa med incheckning och middag på Scandic Vasa.



Referenser på Internet:

Kakola (fängelse och hotell): <https://hotelkakola.fi/sv/se-och-upplev/historia/> Olkiluoto

[https://sv.wikipedia.org/wiki/Olkiluoto\\_k%C3%A4rnkraftverk](https://sv.wikipedia.org/wiki/Olkiluoto_k%C3%A4rnkraftverk)

TVO: <https://www.tv.fi/en/index.html> Vuojoki Herrgård: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Vuojoki> ,



## Dag 3 Torsdag 1 juni, första dagen i Vasa

Efter frukost på hotellet styrdes kosan(bussen)till Borgaregatans svenskspråkiga högstadieskola. Där gavs information om skolorna i Vasa av Ann-Sofie Nygård, undervisningschef för de svenskspråkiga skolorna och av Magnus Rönnblom, skolans rektor.



Borgareskolan är den enda av Vasa stad drivna svenskspråkiga högstadieskolan. Därutöver finns en "övningskola" som drivs av Åbo akademi som en del i lärarutbildningen. Det finns fyra finskspråkiga högstadie- och nio låg- och mellanstadieskolor. Prognosen var tidigare att antalet elever i svenskspråkiga skolor skulle minska, men de har tvärtom ökat. Där finns fyra svenskspråkiga låg- och mellanstadieskolor.

Finland har inga vinstdrivna skolor och få andra privatskolor. Barnen förväntas gå i den närmaste skolan med undervisning på det önskade språket. Vasa har bara behöriga lärare i svenskspråkiga skolor, något som lärarutbildningen i staden kan ha bidragit till. Skolorna är kommunala, det är inte som i Sverige debatt om förstatligande.

**VÅRA GRUNDPELARE**

- Välmående elever**  
Elevernas välbefinnande stöds och de hanteras till en hållbar livsstil under hela den grundläggande utbildningen.
- En trygg skola**  
En fysiskt, psykiskt och socialt trygg inlärningsmiljö som ger möjligheter till inlärning.
- En kvalitativ grundläggande utbildning**  
En yrkeskunlig och välmående personal lottar eleverna mot fortsatta studier, framtida arbetslivsfärdigheter och ett livslångt lärande.
- En livsviktig skola för alla**  
Vi accepterar variationer i en jämlik inlärnings- och verksamhetsmiljö. Vi främjar en livsviktig verksamhetskultur som öppnar upp för alla språkgrupper.
- Aktivt partnerskap**  
Ett aktivt yrkesövergripande samarbete med värnadschefer och andra intressegrupper stöder och främjar elevernas möjligheter till en trygg och bra framtid.

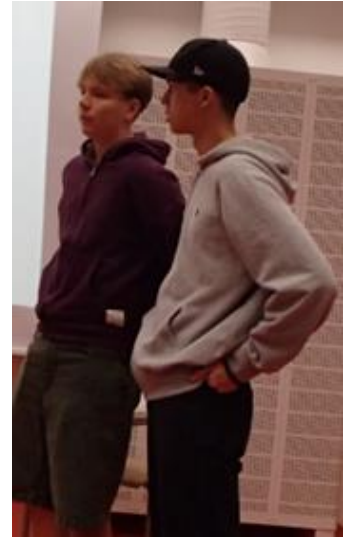
**Skolorna hösten 2024**

- Gerby skola åk 1-6, 320 elever
- Haga skola åk 1-6, 126 elever
  - integrerade specialklasser åk 1-9
  - undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen
- Sundom skola åk 1-6, 216 elever
- Vikinga skola åk 1-6, 240 elever
- Borgaregatans skola åk 7-9, 452 elever
  - flexibel grundläggande utbildning
  - undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen?

**Totalt 1354 elever**  
Vasa Övningskola åk 1-9, ca 525 elever

Skolorna har prioriterat mindre klasser, Borgareskolan har 21 elever per klass. Finland har fallit något i PISAMätningar, digitalisering kan vara en förklaring. Frånvaron är ett ökande problem. Betyg ges från årskurs ett.

Fyra elever, två pojkar och två flickor, kom och svarade på frågor. Vi resenärer delades upp i två grupper, som visades runt i skolan av de två pojkarna respektive flickorna. Skolan och eleverna gjorde ett öppet och trevligt intryck vid rundvandringen, det var bara någon dag kvar på vårterminen.







Efter lunchen blev vi i buss guidade runt Vasa av Barbro Nedermo, med avstigning i den ortodoxa Nikolaikyrkan, byggd när Ryssland styrde Finland. Det låga landskapet och kraftiga landhöjningen gör att kustlinjen flyttas. Efter att Vasa brunnit ner 1852 återuppbyggdes staden på ett annat läge vid den flyttade kustlinjen. I Gamla Vasa besökte vi Korsholms kyrka, som nu ligger i den huvudsakligen svenskspråkiga förortskommunen Korsholm.





Därefter träffade vi de svenskspråkiga Socialdemokraterna, som är ett partidistrikt efter språk i stället för geografi. Ordförande Karita Blom hälsade välkommen och Nils Johan Englund, ansvarig för alla lokala svenskspråkiga S-föreningar, talade om likheter och skillnader mellan svensk och finsk politik Ytterligare medlemmar, däribland två yngre deltog på mötet.

Den finska politiken är mer personcentrerad, det krävs mycket pengar för att driva en bra lokal kampanj för att bli inkryssad. Av de svenskspråkiga röstar 70 procent på Svenska folkpartiet, S är näst störst med 9-10 procent. Finland har inte blockpolitik och nästan alltid

majoritetsregeringar. Socialdemokraterna sade sig ännu vara "i chock" efter populära ledaren och statsministern Sanna Marins oväntade avgång. Trots framgång i valet i våras såg det ut som partiet inte skulle vara med i nästa regering. Vi var nyfikna hur ansökan om Nato-medlemskap hade diskuterats och förankrats i Finland. De tyckte inte att det var så mycket att säga. Efter Rysslands invasion av Ukraina bytte partiet liksom befolkningen snabbt åsikt och ansåg att det skulle bli tryggare i Nato. Därefter tillbaka för middag på hotellet.

### POLITISKA LÄGET EFTER VALET

- Fyra partier förhandlar om att bilda regering: Samlingspartiet, Sannfinländarna, Svenska folkpartiet och Kristdemokraterna. Tillsammans har dessa partier 108 av 200 mandat i Finlands riksdag.
- Mycket svåra förhandlingar.
- Synen på arbetskraftsinvandring, biståndspolitik och klimatpolitiken de svåraste.
- Socialdemokraterna hade varit beredda att förhandla med Samlingspartiet om att bilda regering, men inte med Sannfinländarna.



## Dag 4 fredag 2 juni - andra dagen i Vasa

Dagen började med en finsk pirog med äggsmör samt önskad varm dryck. Väderprognosen för dag angav att vinden kom från norr med en hastighet av 6-7 m/s d v s "tröja på".



Time	Weather	Temp	Wind	Wind Dir	Wind Spd	Humidity
08	Mulet	6°	N ↓ 7	(12)	0	
09	Mulet	6°	N ↓ 7	(13)	0	
10	Mulet	7°	N ↓ 7	(13)	0	
11	Molnigt	7°	N ↓ 7	(13)	0	
12	Molnigt	8°	N ↓ 7	(13)	0	
13	Halvklart	9°	N ↓ 7	(13)	0	
14	Lätt molnighet	10°	N ↓ 7	(13)	0	
15	Klart	10°	N ↓ 6	(13)	0	

Dagens första besök var på Österbottens största svenskspråkiga tidning Vasabladet (VBL). Tidningen ingår i HSS Media där också Österbottens Tidning och Syd-Österbotten finns. De tre tidningarna har ca 162 000 läsare/vecka.

**HSS Media**

Läsarmängd för VBL (print + e-tidning): **87 000 läsare/vecka\***  
 E-tidningen: **21 814 läsare/vecka**  
**11 607 läsare/dag**  
 Drygt 70 % av VBL:s läsare är digitala.

Spridningsområde  
**Vasa, Korsholm, Malax, Vörå, Korsnäs, Närpes, Nykarleby, Kristinestad och Kaskö**

**VASABLADET**

vbl.fi har 91 000 unika besökare varje vecka

Vasabladet utkommer som papperstidning 6 dagar i veckan

På måndagar utkommer e-tidningen VBL Måndag

Räckvidd på marknadsområdet (svenskspråkiga): 88 %

\*KMT 2021

**HSS Media**

## Det här är Vasabladet

- Vasabladet grundades 1856 och är Finlands näst äldsta nu utkommande dagstidning. Som föregångare räknas Vasa Tidning (1839–1848) och Ilmarinen (1848–1855).
- Ägs och ges ut av HSS Media.
- Bevakar i första hand Vasaregionen och svenska Österbotten från Karleby i norr till Kaskö och Kristinestad i söder.
- Utkommer som papperstidning/e-tidning 6 dagar i veckan (tisdag–söndag). På måndagar utkommer e-tidningen VBL Måndag. Papperstidningen trycks i Karleby.
- Digitalt sju dagar i veckan, med bemannad desk kl 6–23 (vardagar).
- Nyhetsbrev (VBL Vardag, VBL Näringsliv).
- På redaktionen i Vasa jobbar cirka 45 personer, inklusive vikarier och inhoppare.
- Har också en inrikesredaktion i Helsingfors (2 reportrar).
- Gemensam redaktion med Österbottens Tidning och, i viss mån, Syd-Österbotten.





Österbottens museum hade tre delar: Kulturhistoria Vasa 400 - Karl IX grundade Vasa den 2 oktober 1606, Terranov naturhistorisk baskunskap om Kvarken samt en våning med konstutställning.



Kung Karl IX och hans drottning Kristina av Holstein-Gottorp välkomnar besökaren in i den kulturhistoriska utställningen Vasa 400.



Terranova naturhistorisk baskunskap.



Konstnärens syn på en finsk lada.

Lax var en vanligt förekommande fisk att äta och denna fredagen serverade en utsökt laxsoppa till lunch på restaurang Strampen.





Eftermiddagen började med en färd med fartyget Corina ut i de grunda vattnen i Kvarkens skärgård.



Vår guide planerar resa med skepparen till fartyget Corina.

Landhöjning i denna del av världen är ca 8,5 mm per år vilket kräver kunskap och precision av fartygets kaptan. Efter 40 minuters båttur angjordes bryggan till de hus som inspelningen av tv-serien Strömsö genomförs.

Efter ca 800 program lever TV-serien fortfarande och det har myntats begreppet "Det gick inte som i Strömsö" vilket betyder att något gick snett.





Avslutningsvis passerade fartyget under den vackra Replotbron som leder ut till Världsarvets olika delar från staden Vasa. Efter byte av färdmedel blev det återtransport till hotellet.



Guiden i den vackra Strömsötröjan



Klick, klick, inräkning av alla

Dagens middag serverades på restaurang Fröj där en av delägarna är den kända kocken Michael "Micke" Björklund. Efter en sen men mycket god middag kallade John Blund på uppmärksamhet.



## Dag 5 -Lördag 3 juni - mot Tammerfors

Vi lämnade Vasa och efter några timmars bussresa, genom ett landskap med mera barrträd och småsjöar än resan från Åbo till Vasa. Efter stopp för lunch var vi framme i Tammerfors, Finlands tredje största stad med 250 000 invånare varav ca 40 000 är studenter. Staden grundades av Gustav III 1779 och utvecklades till den största industristaden i Finland, Finlands Manchester. Staden växer idag kraftigt med ca 3000-4000 personer per år. Det finns flera högskolor och ett universitet i staden. Staden har nyligen fått spårvagnar:

Vår guide mötte upp i centrum och vi gjorde en rundtur med buss. Först tog guiden med oss till Finlaysonområdet tidigare ett industriområde som nu är ett kulturcentrum. Hit kom skotten James Finlayson 1820 och köpte en tomt invid forsen där han tillverkade maskiner för bomulls-industrin. Med tiden övergick man till att tillverka bomullsprodukter. Verksamheten sysselsatte många människor och området kom att bli en liten stad inom staden där den service man behövde i form av affärer och hälsovård fanns tillgänglig. En känd person som var anställd på Finlayson är nobelpristagaren Väinö Linna, som arbetade på dagarna och skrev sina romaner på nätterna. På 1970-talet blev konkurrensen från Kina allt hårdare och 1990 lades textiltillverkningen ned.



Färden fortsatte till Pispalaområdet som ligger på den höga åsen mellan sjöarna Näsijärvi och Pyhäjärvi. Nivåskillnaden mellan sjöarna är 18 meter och det är vatten-kraft från fallhöjd som varit en viktig orsak till att Tammerfors blivit en av Finlands ledande industristäder. Från åsen hade vi en fantastisk utsikt över sjöarna och vi kunde också se en del fina hus från det egnahemsområde som skapades där vid förra sekelskiftet.



Tillbaka i centrum fick vi fri tid att gå runt i saluhallen som tyvärr mött samma öde som de flesta saluhallar. Där fanns mängder med caféer och enklare matställen, men få ställen där man kunde köpa råvaror. Ett undantag var en fiskdisk där den förutom färsk fisk fanns många olika sorters rökta fiskar, inte bara böckling och makrill som ju är det vanliga i Sverige. Kul att få en inblick om än liten i finska matvanor.



Efter fika i saluhallen gick vi tillbaka till Finlaysonområdet. Det var mycket liv och rörelse i centrum bl a många ungdomar som tagit studenten och dessutom ungdomar och äldre av annan kategori som var i Tammerfors för att lyssna på hårdrockbandet Iron Maiden.

Vi fick en guidad tur genom Arbetarmuseet Westas där vi fick bekanta oss med de olika industrier som funnits i Tammerfors, loktillverkning, färgerier, ullspinneri, papperstillverkning, skofabrik, ångbåtar m m. Museet beskriver också arbetarnas sociala situation och framväxten av fackföreningsrörelsen och rösträttsrörelsen. Många av industrierna blev grunden till dagens större industrier i Finland. Livet i det tidiga Tammerfors kan ses i en stor muralmålning nere vid floden.



Efter museibesöket checkade vi in på Scandic Tampere Hämeenpuisto och var snart ute på stan igen för att äta en riktigt god middag på restaurang Puisto bestående av murkelsoppa och smörstekt gös.





## Dag 6 Söndag 4 juni 2023

Idag påbörjade vi sista etappen på vår resa. 4 juni är officiell flaggdag i Finland, firande av försvaret och Finlands marskalk C.G.E. Mannerheims födelsedag 4 juni 1867. Det märktes då Finlands fana vara hissad över allt. Många flaggstänger satt på hus, och ofta i hörnen på husen.

Efter utcheckning från Tammerfors satte vi oss i bussarna med kurs mot **Tavastehus**. Tavastehus är en stad i landskapet Tavastland i Finland med ca 50 000 innevånare.



I Johan (Jean) Julius Christian Sibelius kallad Janne (1865-1957) föräldrahem blev vi mottagna och guidade av Marja Saaristo. Hon berättade om hans liv, och att han blev faderlös vid 2-års ålder. Efter faderns (Christian) död tvingades mamman (Maria) flytta med sina barn till mormodern. Janne var svenskspråkig men sattes i finskspråkig skola. Han var ett livligt barn med mycket fantasi och en hel del upptåg. Sägner säger att han blev inspirerad av djur och kanske främst svanen. Han studerade komposition i Helsingfors, Berlin och Wien under perioden 1885-91. Några av hans mest kända verk är Finlandia, Karelia-sviten och Valse triste.





En av resans absoluta höjdpunkt blev när vår guide Leena slog sig sig ner vid flygeln - en Steinway och spelade Finlandia för oss. Underbart!



Vi fick lite tid över i väntan på lunch och gick då för att titta på kyrkan. En vitputsad tegelbyggnad som stod färdig 1798, den utökades med klockstapel 1837 och flyglar 1892. Kyrkan är den stilfullaste representanten för den gustavianska klassicismen i Finland. En enkelt utsmyckad kyrka. Gudstjänsten avslutades precis när vi kom dit vilket gjorde att kantorn fanns kvar och hon spelade den finska psalmen 462 för oss. Sedan blev det lunch på Restaurang Amarillo, Lax med hollandaisesås, klyftpotatis.



Vår present Katedralen i Västerås överlämnades med stort tack till vår fantastiska guide Leena

Under bussresorna idag underhöll Leena oss med olika berättelser och informationer, bland annat berättade hon om hur man vid utgrävningar 2010 hittat fynd från vikingatiden. Tavasternas handel och förbindelse med omvärlden gick utmed floden Kumo som mynnar i Bottenviken vid nuvarande Björneborg. Under 1000-talet kom de till Tavaste med tre båtar förda av tre bröder Egil, Brus och Fröger. Sannolikt för att jaga eller utöva handel med Sobeldjur. Efter flera slag kom endast Brus levande tillbaka till Sverige. En runsten finns idag i Heliga Trefaldighets kyrka i Gävle som beskriver resan.



Vi fortsatte nu resans sista mil till Helsingfors. Tanken var att vi skulle få en liten stund på egen hand i Helsingfors. Det gick inte riktigt som planerat då det var en bilträff med gamla bilar i Helsingfors. Den gjorde att det var nästan omöjligt för bussen att ta sig fram i staden. Vi fick dock en liten stund på egen hand innan det var dags att gå ombord på Viking Gabriella för den sista etappen mot Sverige.

